

Geliş Tarihi / Received Date
10.10.2022Kabul Tarihi / Accepted Date
05.01.2023**Evlilik Kaygısında Bağlanma Stillerinin Yordayıcılığı¹***Predictiveness of Attachment Styles in Marital Anxiety*Şenel ÇITAK²Ayşe BAŞAR³**Özet**

Ailelerin şekillenmesinde kritik bir role sahip olan evlilik, çok boyutlu biyopsikososyal bir yapı ile karakterizedir. Sağlıklı evliliklerin gelişmesi, evlilik doyumunun sağlanması ve çiftler arası uyumun güçlenmesi için evlilik ile ilişkili çok boyutlu yapıyı oluşturan psikolojik mekanizmaların anlaşılması önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı, evli olmayan bireylerin sahip olduğu bağlanma stillerinin evlilik kaygılarını ne düzeyde yordadığını incelemektir. Çalışmanın diğer amacı bekâr bireylerin yaşadıkları evlilik kaygısı ile bağlanma stillerinin bazı demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının araştırılmasıdır.

Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama desenine uygun olarak yürütülen bu çalışmada, kolayda örnekleme yöntemiyle 18 yaş üstü 412 (%59.2'si kadın, %40.8.8'i erkek, yaş ort.=25.07, ±4.92) bekâr kişiye ulaşılmıştır. Analiz sonucunda, evlilik kaygısını açıklamaya dönük kurulan modelin anlamlı olduğu ve toplam varyansın %26'sını açıkladığı tespit edilmiş ($R=.51$, $R^2=.26$, $F(1,408)=109.18$, $p<.01$). Ayrıca evlilik kaygısı ve bağlanma stillerinde katılımcıların cinsiyet ve romantik ilişki durumlarına göre farklılaşma gözlenirken sahip oldukları diğer sosyo-demografik özellikler (yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi, yerleşim yeri, anne/baba tutumları) açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Çalışma, evli olmayan bireylerin bağlanma stillerinin evlilik kaygısı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçların evlilik kaygısıyla işlevsizleşen rollerin fark edilmesi ve evlilik kaygısına yönelik erken müdahale çalışmalarının geliştirilmesi bağlamında kaynaklık teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Bağlanma stilleri, Evlilik kaygısı, Romantik ilişki

Abstract

Marriage has a critical role in shaping families and is characterized by a multidimensional biopsychosocial structure. Understanding the psychological mechanisms that create this marriage-related multidimensional

¹ Bu araştırma, Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Araştırmalar Etik Kurulu'nun 27/12/2021 tarih ve 2021-235 sayılı karar ile etik yönden uygun bulunmuştur. Çalışma, 17 Mayıs 2022 tarihinde Ordu Üniversitesi'nde düzenlenen, Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuş ve özet bildiri olarak basılmıştır.

² Sorumlu yazar: Doktor Öğretim Üyesi, Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, Ordu/TÜRKİYE, E-mail: senelcitak52@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1155-1767

³Uzman, (Yüksek Lisans Öğrencisi) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Altınordu Sosyal Hizmet Merkezi, Ordu/TÜRKİYE, E-mail: ayse.basar94@gmail.com., ORCID ID: 0000-0001-8063-9522

structure is crucial for healthy marriages, ensuring marriage satisfaction, and increasing couple compatibility. In this regard, this study primarily aimed to investigate whether a single individual's attachment style would predict marriage anxiety. Another aim of this study was to examine whether marriage anxiety and attachment styles are affected by several demographical variables.

In this study, which used the quantitative research method of a correlational survey pattern, 412 single adults over 18 years of age (59.2% female, 40.8% male, mean age=25.07, ± 4.92) were surveyed with the convenience sampling method. Analysis of the data revealed that the model developed to explain marriage anxiety was significant and explained 26% of the total variance ($R=.51$, $R^2=.26$, $F(1,408)=109.18$, $p<.01$). Furthermore, while it was found that there was a difference in marital anxiety and attachment styles by sex and romantic relationship status of the participants, no significant difference was found regarding their other socio-demographic characteristics (age, educational level, income level, residing place, mother/father attitudes). The results of this research demonstrate that attachment styles of unmarried individuals are effective in predicting marital anxiety. It is believed that this study can serve as a foundation for understanding the nonfunctionalized roles due to marriage anxiety and developing early intervention studies for marriage anxiety.

Keywords: Attachment styles, Family, Marriage anxiety, Romantic relationships

Giriş

Yapısal değişimlere uğramakla birlikte aile ve evlilik kurumu halen toplumların temel birimi olarak kabul edilir (Gül, 2019: 20). Çoğu toplumlar için ailenin kuruluş sözleşmesi olarak kabul edilen evlilik, karşı cinsten iki kişinin belli gereksinimlerini karşılamak amacıyla gerçekleştirdiği ritüellerdir (Özgüven, 2000: 1). Bu gereksinimlere toplumsal yaşamın getirdiği rolleri karşılama, yalnız kalmama isteği, refah seviyesini yükseltme (ekonomik kazanç), cinsel doyum sağlama veya çocuk sahibi olma beklentileri örnek verilebilir (Özabacı, 2019: 48). Farklı beklenti ve ihtiyaçları karşılamak için evlilik planları yapan bireyler evlilik öncesi çeşitli sorunlar da yaşayabilmektedir (Hünler & Gençöz, 2003: 105). Evli çift sayısının azalması ve evlilik yaşının yükselmesi (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] 2020) evlilik öncesi yaşanan sorunlar ile ilişkili görülmektedir. Evlilik yaşındaki yükselme gençlerin hayat planlamaları arasında evliliğin ertelenen ve geciktirilen bir karar olduğuna işaret etmektedir. Evlilik kararlarındaki bu değişim evliliğe ve özgür yaşamaya ilişkin tutuma, ekonomik zorluklara (çocuk yetiştirme), iş ile aileyi dengeleyememe gibi nedenlere bağlansa da sadece bunlar ile sınırlı değildir (Raymo et al., 2021). Örneğin Evlilikle birlikte sosyal çevrenin değişmesi/genişlemesi, yeni ilişkiler yaşama ve bu ilişkileri organize etme gibi sorumluluklar bireyin stres ve kaygı yaşamasına sebep olabilmektedir (Adak, 2016: 37). Bu tür kaygılar evlilik sonrası yaşanabileceği gibi evlilik düşünen bireylerin evli çiftler ile yaptıkları paylaşımlar sonrasında evli olmayan bireylerde de görülebilmektedir (Beyoğlu & Abdullah, 2014; Özkan-Bardakçı, 2021; Shams 2018). Dolayısıyla bireylerin evlilik öncesi yaşadıkları kaygılı yaşantıların araştırılması evlilik öncesi veya evlilikte yaşanabilecek muhtemel sorunların öngörülmesi açısından önemli değerlendirilmektedir.

Kaygı, bireyin yapmayı planladığı eylemlere yönelik yetersiz performans sergileme, başarısız olma ve belirsizliğe ilişkin bedensel duyum, bunaltı hali, kaçınma ve savunmacı bilişleri olarak ifade edilir (Burger, 2006: 200; Buther vd., 2013: 330). Evlilik kaygısı, evlilikle ilgili planlamalar ya da konular gündeme geldiğinde evli olmayan bireylerde genel kaygıyı benzer şekilde oluşan endişe, evlilik

ritüellerine yönelik olumsuz algı, kaçınma temelli davranışlar (Çelik & Erkilet, 2019) veya evlilik kararları verirken oluşan belirsizlik odaklı bilişler (Carleton, 2012) şeklinde tanımlanabilir. Örneğin evlilik düşünen bireylerin verdiği karar ve yaptığı seçimlerin sorumluluklarını alabilmeye yönelik bilişleri (Bakhshandeh et al., 2015) kaygının kaynağında yer aldığı söylenebilir. Yine bazı çalışmalar evlilikte kaygıyı, erken yaşam stresörleri ile ilişkilendirmektedir (Cooper et al., 2008; Meyer & Paul, 2011). Erken dönem yaşantılarının şekillenmesinde ise bağlanma stilleri dikkat çekmektedir. Örneğin güvenli bağlanan bireyler, diğer insanları güvenilir gördükleri için terk edilme korkuları yaşamazken kaygılı bağlananlar sevilmediklerini düşündükleri için yakın ilişki kurmaktan rahatsız olurlar (Hazan & Shaver, 1987). Ayrıca evlilik süreci, evlilik içi iletişim ve kaygı ile bağlanma stillerinin arasında ilişki olduğu ileri sürülmektedir (Feeney, 1994). Dolayısıyla güvenli bağlanan bireyler evlilikte partnerlerini memnun etme kaygısından daha çok kendi doyumlarını arayacakları için daha az kaygı yaşamaları beklenir. Yine kaçınan bağlanma yaşayan bireylerin evliliğin kendini memnun etmeyeceğine dair bilişleri daha baskın olabilir. Bu bağlamda evli olmayan bireylerin yaşadığı muhtemel stres ve kaygı kaynaklarının anlaşılması gerekli görülmüştür.

Evliliğe olan yaklaşımı etkilediği ileri sürülen bağlanma stilleri (Kaya-Balkan, 2009; Erdoğan vd., 2014; Hazan & Shaver, 1987; Pınar, 2010) bireylerin özel olarak atfettikleri kişilere (bakım veren) yönelik geliştirdikleri güçlü duygusal bağlar olarak tanımlanır (Bowlby, 2012). Bakım veren ve çocuk arasındaki ilişki örüntüsü yetişkinlikte romantik ilişkilerle benzerlik gösterdiğini ve yetişkinlerin genel olarak üç tür bağlanma stili (güvenli, kaygılı, kaçınan) geliştirdiği görülür (Hazan & Shaver, 1987). Bağlanma stillerine göre; güvenli bağlanan yetişkinler, yakınlık kurma ve terk edilme korkusu yaşamazken, eşlerini ve kendilerini sevmeye layık bulurken kaygılı bağlanan yetişkinler terk edilmekten yüksek düzeyde korkarlar ve kendilerinin sevmeye değer olup olmadıklarını sürekli sorgularlar. Kaçınan bağlanma stili geliştiren bireyler ise partnerleri ile yakınlık kurmaktan ve kendini açma davranışları göstermekten sakınırlar (Hazan & Shaver, 1987). Bu kapsamda evlilik konusunda kaygı yaşayan bireylerin bu kaygıyı dünya ile etkileşimini ilk gerçekleştirdiği kişi yani bakım vereni ile kurduğu ilişki tarzlarında aramak gerektiği değerlendirilmektedir.

Evlilik kaygısı ile ilgili romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar, umutsuzluk (Sezer, 2019) bireylerin evliliğe yükledikleri anlam, evlilik beklentileri (Güler, 2021) evlilik doyumunu (Kiani Chelmarı et al., 2021) ve evlilik uyumu (Gallo & Smith, 2001) üzerine çalışmalar ile sınırlı kaldığı söylenebilir. Bağlanma ile ilgili literatürün oldukça kapsamlı olmasına karşın bağlanma stilleri ve evlilik kaygısı değişkenlerini bir arada inceleyen bir çalışmaya rastlanmaması çalışmanın literatüre katkısını işaret etmektedir. Yaşanan toplumsal değişimler ve pandemik krizler ile birlikte özellikle evli olmayan bireylerde daha görünür bir hal alan evlilik kaygısının (Çölgeçen & Çölgeçen, 2020: 269) anlaşılabilirliğini artırmak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bireyin yaşadığı çevre, sahip olduğu ebeveynlerin tutumu, romantik ilişki durumu ve bazı demografik özelliklerin (yaş, cinsiyet, ekonomik kazanç) bireyin yaşadığı evlilik kaygısı veya evlilikten beklentileri üzerinde etkili olabileceği göz önüne alındığında (Aksoy, 2019) söz konusu bu değişkenlerin de araştırma kapsamında ele alınmasının literatüre katkı

sunması beklenmektedir. Bu amaçla evli olmayan bireylerde evlilik kaygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin araştırılması hedeflenmiştir. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda geliştirilen hipotezler şu şekildedir;

1. Evli olmayan bireylerde evlilik kaygısı ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
2. Bağlanma stilleri evlilik kaygısını yordamaktadır.
3. Evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı ile bağlanma stilleri cinsiyet ve romantik ilişki durumuna göre farklılaşmaktadır.
4. Evli olmayan bireylerin evlilik kaygısı demografik değişkenlere (yaş, gelir düzeyi, eğitim durumu, İkamet yeri ve anne/baba tutumuna) göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.

Yöntem

Evli olmayan bireylerin evliliğe yönelik kaygılarının bağlanma stilleri üzerinden araştırmasını hedefleyen bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama desenine göre yürütülmüştür. İlişkisel tarama desenlerinde en az iki değişken arasındaki ilişkide değişkenlere herhangi bir müdahale edilmeden değişim varlığı/derecesi ölçülür (Fraenkel vd., 2012; Karasar, 2015).

Araştırma Grubu

Bu çalışmada araştırılması hedeflenen evrenden kolay, hızlı ve ekonomik şekilde veri elde etmeyi sağlayan kolayda örnekleme tekniği kullanılmıştır (Malhotra, 2004). Bu tekniğin avantajları olmasına rağmen bazı sınırlılıkları (örneklem biriminin araştırmacıya bırakılması) bulunmaktadır. Fakat bu sınırlılıkların istatistiksel işlemler ile kontrol altına alınmasının mümkün olduğu söylenebilir (Barker vd., 2002). Araştırma kapsamında 18 yaş üstü 435 kişiye ulaşılmış olup uç değerler, yanlış veya eksik formlar çıkarıldıktan sonra 412 kişinin (%59.2'si kadın, %40.8.8'i erkek, yaş ort.=25.07, ±4.92) verileri analiz edilmiştir. Araştırmanın örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde örneklem büyüklüğünün madde sayısına oranının 10'dan büyük olması gerektiği yönündeki görüş benimsenmiştir (Hair vd., 2010). Bu çalışmadaki örneklem sayısı ise 412 olup madde sayısı 28'dir. Araştırma grubu yaşam boyu gelişim kuramı çerçevesinde yaşlarına göre kategorilere (Ergen=18-21, genç yetişkin=22-34, orta yetişkin= 34-45, ileri yetişkin=45-65 ve yaşlılık= 65+) ayrılmıştır (Santrock, 1997). Buna göre katılımcıların %28.4 ergen, %63.3'ü genç yetişkin iken sadece %8'i orta yetişkindir. Katılımcıların yarısından fazlasının (%54.6) şuan romantik ilişkisi olduğu geri kalanın (%45.4) ise romantik ilişkisi olmadığı ve ilişkisi olanların büyük çoğunluğu kadın iken sadece %24,5'i erkek olduğu görülmektedir. Bu kişilerin %68'i lisans, %28,1'i orta öğretim ve %3,9'u ilk-ortaokul mezunudur. Araştırma grubuna algıladıkları gelir durumları sorulduğunda % 50.7'si düşük gelir düzeyine, %43.4'ü orta ve %5.8'i üst düzey gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. Araştırma grubuna ait diğer tanımlayıcı bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Bazı Sosyo-demografik Bilgiler

Değişkenler		f	%
Uzun süre İkamet edilen yerleşim birimi	Köy/ Kasaba	71	17,2
	İlçe	147	35,7
	İl	194	47,1
Ebeveyn Tutumu	Aşırı Baskıcı	36	8,7
	Aşırı Serbest	25	6,1
	Kararsız	93	22,6
	Aşırı Koruyucu	87	21,1
	Demokratik	171	41,5

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından oluşturulan ve katılımcıların bazı sosyo-demografik özelliklerini belirlemeyi hedefleyen kişisel bilgi formu, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (Erzen, 2016) ve Evlilik Kaygısı Ölçeği (Çelik & Erkilet, 2019) ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmanın değişkenleri üzerinde etkisi olabileceği değerlendirilen bazı sosyo-demografik bilgileri almak amacıyla evlilik literatürüne (Erzen, 2016; Güler, 2021; Kiani Chelmari et al., 2021; Örgün, 2000; Santrock, 1997; Shams, 2018) paralel olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Form cinsiyet, yaş, romantik ilişki durumu, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, uzun süre ikamet edilen yerleşim birimi ve aile yaşamlarında karşılaştıkları baskıcı, serbest, kararsız, koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumları (Örgün, 2000) ile ilgili soruları içermektedir.

Evlilik Kaygısı Ölçeği (EKÖ): Evlilik Kaygısı Ölçeği Çelik ve Erkilet (2019) tarafından geliştirilmiş olup 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 4'lü Likert tipi kullanılmıştır ve ters madde yer almamaktadır. Ölçekten alınan puanın artması bireylerin evlilik kaygısının arttığı anlamına gelmektedir ve ölçekten elde edilecek en yüksek puan 39' dur. Ölçeğin kapsam geçerliğinin belirlenmesi adına uzman görüşü, yapı geçerliğinin belirlenmesi içinse açılımlı faktör analizi kullanılmış olup incelemeler neticesinde tek faktörlü yapıya sahip bir ölçek oluşturulmuştur. Evlilik kaygısı ölçeğinin güvenilirliği Cronbach-Alfa iç tutarlık katsayısı test-tekrar test yöntemi ile madde analizi de düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu değerlendirilerek yapılmış ve iç tutarlılık katsayısı .93, ölçeğin tutarlılığı ise .79 olarak raporlanmıştır.

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBBSÖ): Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Erzen (2016) tarafından geliştirilen 5' li likert tipi ve 18 maddeden oluşan bir ölçektir. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız olmak üzere üç alt boyuttan oluşmakta ve ters madde barındırmamaktadır. Ölçek için yapılan Doğrulamalı Faktör Analizinde (DFA) üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeğinin üç alt boyuttan varlığı doğrulanmıştır. Ölçeğin uyum indeks değerleri ise GFI .93, AGFI .90, CFI .90, RMSEA .05 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kaçınan ve kaygılı-kararsız alt boyutları olumsuz, güvenli alt boyutu olumlu olduğu için testin tamamına ait Cronbach Alfa değerinin olmadığı

belirtilmiştir. Fakat ölçeğin her alt boyut için ayrı ayrı Cronbach Alfa değerleri belirlenmiştir. Güvenli bağlanma alt boyutu için belirlenen iç tutarlılık .69, Kaçınan bağlanma stiline ait iç tutarlılık .80, ve kaygılı- kararsız bağlanma stili için iç tutarlılık katsayısı .80 olarak değerlendirilmiştir (Erzen, 2016).

Veri Toplama Süreci ve Analiz

Araştırma verileri Ordu Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli izinler (Karar no:2021-235) alındıktan sonra çevrimiçi formlar ve yüz yüze yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Çevrimiçi formun başında ve yüz yüze yapılan görüşmelerden önce katılımcılara yönelik bilgilendirme yapılmış ve çalışmaya katılmak isteyip istemedikleri sorularak veriler gönüllü bireylerden toplanmıştır.

Elde edilen veriler SPSS 26.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Analiz sürecinde ilk önce araştırma örnekleme uymayan (evli bireyler) veriler çıkarıldı daha sonra kayıp veri ve uç değerlere ilişkin işlemler yapıldı. Ardından verilerin normallik testleri yapıldı (+1, -1) ve histogram grafikleri bakıldı (Field, 2005; Pallant, 2020). Analiz sonrası normal dağılım gösteren veriler üzerinden araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizleri kapsamında Cronbach-Alfa değerlerine bakıldı. Analizlere EKÖ'nun Cronbach-Alfa değeri beklenen aralıkta bulunmuştur ($\alpha=.92$). ÜBBSÖ'nin Cronbach-Alfa değeri ise bağlanma alt boyutları üzerinden bakılmıştır (Kaygılı, $\alpha=.70$; Kaçınan, $\alpha=.79$; Güvenli, $\alpha=.57$). Ölçeklerin Cronbach-Alpha değerlerinin .70 ve üzeri olması beklenirken (Hair et al., 2010; Nunnally, 1978) sadece ölçeğin güvenli bağlanma alt boyutunun α değeri düşük çıkmıştır. Bu durum çok boyutlu ölçeklerde test içinde testler olmasına bağlanabilir (Baştürk, 2014:43). Bu işlemlerden sonra veri analizinde tanımlayıcı istatistik, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, bağımsız t testi, tek yönlü ANOVA ve çoklu regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma amaçları çerçevesinde oluşturulan hipotezlere ilişkin bulgular yer almaktadır. İlk olarak evlilik kaygısı ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Korelasyon analizlerine göre evlilik kaygısı ile kaygılı bağlanma arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r=.49$, $p<.01$), evlilik kaygısı ile kaçınan bağlanma arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r=.26$, $p<.01$) anlamlı ilişkiler olduğu gözlenmektedir. Diğer taraftan evlilik kaygısı ile güvenli bağlanma stili arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r=-.12$, $p<.01$) anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Evlilik Kaygısı ile Bağlanma Stilleri Arasındaki Korelasyonlar

Değişkenler	1	2.	3.	4
Evlilik Kaygısı	1			
Güvenli Bağlanma	-.12**	1		
Kaçınan Bağlanma	.26**	-.40**	1	
Kaygılı-Kararsız Bağlanma	.49**	-.16**	.26**	1

** $p<.01$

Bağlanma stillerinin evlilik kaygısını açıklama düzeyini belirlemek için çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Sırasıyla güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma bağımsız değişken olarak modele katılmıştır. Daha sonra bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon değerlerinin

.80 altında, Varyans Büyüme Faktörü (VİF) değerinin 10'un altında olması (Tabachnick & Fidell, 2007), ve Durbin-Watson gibi regresyon koşullarını sağlama kriterleri incelenmiştir. Örneğin Durbin-Watson testi ile otokorelasyon durumu incelenmiş ve 1.5-2.5 arasında olması beklenen değerin (Küçüksille, 2010) 2.00 olduğu tespit edilmiştir. Yine Enter yöntemi kullanılarak yapılan analiz sonucunda evlilik tutumunu açıklamaya dönük kurulan modelin anlamlı olduğu ($F(1,408)= 109.18, p<.01$) ve tüm bağımsız değişkenlerin modele anlamlı katkı sunduğu görülmüştür. Kurulan regresyon modeline göre yordayıcı değişkenlerin Evlilik kaygısını açıklama gücünün % 26 olduğu tespit edilmiş ve söz konusu çoklu regresyon modeline ait diğer bilgiler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Çoklu Regresyon Model Özeti

Model	R	R ²	ΔR^2	TSH	Değişim İstatistikleri				
					ΔR^2	ΔF	df1	df2	p
Evlilik Kaygısı	.51	.26	.26	.47	.19	109.18	1	408	.001

TSH: Tahmini Standart Hata

Evlilik kaygısını açıklayan yordayıcıların sırasıyla; kaygılı bağlanma ($\beta=.47$), kaçınan bağlanma ($\beta=.25$) ve güvenli ($\beta=-.13$) olduğu tablo 4'ten görülebilir.

Tablo 4. Evlilik Kaygısının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Model 1	SEK		SK	t	p	VIF
	B	SH	β			
Sabit	26.47	.20		13.26	.000	
Güvenli Bağlanma	-.13	.09	-.13	-2.62	.009	1.00
Kaçınan Bağlanma	.24	.03	.25	4.80	.000	1.19
Kaygılı Bağlanma	.33	.09	.47	10.44	.000	1.08

Evlilik kaygısının yaş, cinsiyet ekonomik gelir, eğitim düzeyi, romantik ilişki durumu, ikamet edilen yerleşim yeri ve anne baba tutumları gibi değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız *t* testi, tek yönlü ANOVA teknikleri ile analiz edilerek incelenmiştir. Levene's testi değerleri varyansların homojen dağılması varsayımını ($P>.05$) karşılaması ve verilerin normal dağılması (skewness, Kurtosis=+1, -1) üzerine cinsiyet ve mevcut romantik ilişki durumuna ait analizler bağımsız *t* testi ile gerçekleştirilmiştir. Analizler katılımcıların evlilik kaygısı ($t=3.56, p<.05, d=.36$) ile güvenli ($t=2.81, p<.01, d=.35$), kaçınan ($t=-.12, p<.01, d=-.44$) ve kaygılı ($t=3.14, p<.05, d=.32$) bağlanma stillerinin cinsiyete göre farklılaştığını göstermektedir. Bu doğrultuda kadınların erkeklere oranla daha yüksek evlilik kaygısı yaşadığı söylenebilir. Diğer taraftan erkeklerin daha çok kaçınan bağlanma stili sergiledikleri gözlenirken kadınların ise daha çok güvenli ve kaygılı bağlanma yaşadıkları gözlenmiştir.

Mevcut romantik ilişki durumuna bağlı olarak bireylerin yaşadığı evlilik kaygısı ($t=2.81, p<.05, d=.30$) farklılaşırken güvenli ve kaçınan bağlanma yaşama şekillerinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Fakat kaygılı bağlanma yaşamının bireylerin romantik ilişki yaşama durumuna göre farklılaştığı ($t=3.76,$

$p < .05$, $d = .38$) görülmüştür. Bu bağlamda romantik ilişkisi olmayanların daha fazla evlilik kaygısı hissettiği ve ilişkilerinde kaygılı bağlanma yaşadığı söylenebilir. Açıklamalara ilişkin analizler Tablo 5'te özetlenmektedir.

Tablo 5. Cinsiyet ve Romantik İlişki Durumuna Bağlı Olan Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Grup	N	Ort.	SS	sd	t	P
Evlilik Kaygısı	Kadın	244	2.21	.53	410	3.56	.001
	Erkek	168	2.01	.55			
	Mevcut Romantik İlişki olmayan ilişkisi olan	225	2.20	.55	410	2.81	.005
	187	2.04	.53				
Güvenli Bağlanma	Kadın	244	3.88	.48	410	3.52	.001
	Erkek	168	3.70	.54			
	Mevcut Romantik İlişki olmayan ilişkisi olan	225	3.83	.51	410	.80	.42
	187	3.79	.52				
Kaçınan Bağlanma	Kadın	244	2.05	.53	410	-.12	.001
	Erkek	168	2.32	.56			
	Mevcut Romantik İlişki olmayan ilişkisi olan	225	2.16	.55	410	-1.24	.90
	187	2.17	.55				
Kaygılı Bağlanma	Kadın	244	2.81	.81	410	3.14	.002
	Erkek	168	2.58	.64			
	Mevcut Romantik İlişki olmayan ilişkisi olan	225	2.84	.78	410	3.76	.000
	187	2.56	.68				

Evlilik kaygısı ile yaş, ekonomik gelir, eğitim durumu, ikamet edilen yerleşim yeri ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiye tek yönlü ANOVA teknikleri ile bakılmıştır. Analiz sonuçlarına göz atıldığında, Evlilik kaygısı ile yaş, ekonomik gelir, eğitim durumu, ikamet edilen yerleşim yeri ve anne baba tutumlarına göre gruplar arasında anlamlı değişimler olmadığı belirlenmiştir. Gruplar arası farklılıklara ilişkin analiz sonuçları Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6. Evlilik Kaygısının Demografik Değişkenlere Bağlı Olası Farklılıklarının İncelenmesi

Değişken		KT	sd	KO	F	P	
Evlilik Kaygısı	Yaş	Gruplar Arası	11.346	34	.33	1.02	.44
		Grup İçi	122.93	377	.32		
		Toplam	134.27	411			
Evlilik Kaygısı	Eğitim Düzeyi	Gruplar Arası	10.70	34	.31	1.01	.45
		Grup İçi	116.21	377	.30		
		Toplam	126.83	411			
	Gruplar Arası	14.87	34	.43	1.22	.19	

Ekonomik Gelir	Grup İçi Toplam	135.05	377	.35		
		149.93	411			
İkamet Yeri	Gruplar Arası	15.73	34	.46		
	Grup İçi Toplam	212.54	377	.56	.82	.75
		228.27	411			
Anne/Baba Tutumu	Gruplar Arası	62.54	34	1.84		
	Grup İçi Toplam	609.92	377	1.61	1.13	.27
		672.46	411			

* $p < .05$

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada evli olmayan bireylerin sahip oldukları bağlanma stillerinin yaşadıkları evlilik kaygısını yordama gücü incelendi. Araştırma sonuçları, bağlanma stillerinin evlilik kaygısını yordadığını göstermektedir. Yordayıcı ilişkiye göre kaygılı bağlanan bireyler, kaçınan bağlanan bireylere göre daha fazla evlilik kaygısı yaşarlarken güvenli bağlanan bireylerin güvenli bağlanma düzeyi arttıkça evlilik kaygısı azalmaktadır. Bağlanma stillerinin evli olmayan bireylerde gözlenen evlilik kaygısıyla ilişkisi üzerine literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fakat bağlanma stilleri ile sosyal kaygı, evlilikte doyum ve uyumu konu eden çalışmalar görülmektedir (Açık, 2008; Erden, 2016; Kestir, 2021; Saraç, 2021; Scott & Cordova, 2002). Kaçınan ve kaygılı bağlanma yaşayan bireylerde sosyal kaygının yüksekliğinin (Eng et al., 2001; Karaşar, 2014) romantik ilişkileri başlatma düşüncelerini olumsuz etkilemesi beklenir (Bowlby, 2012). Kaygılı bağlanmanın kendini sevmeyen biri olarak görme, kaçınan bağlanmanın ise başkalarını güvenilmez görme bilişleri ile karakterize olduğu görülür (Ravitz, et al., 2010). Başkaları tarafından sevmeyeceğine dair düşünceler reddedilme beklentilerini artırabilir ve sosyal ilişkileri yürütmede endişe yaratabilir. Yine kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin başkalarını güvenilmez görmesi nedeniyle sosyal ilişkilerinde arkadaşlarını yada etkileşimde buldukları kişileri tehdit olarak algılayabilir (Manning et al., 2017). Ayrıca kaçınan bağlanma yaşayanlar romantik ilişkilerinde partnerlerine yönelik kıskançlık içeren tutumlar içinde olabileceğinden ilişkileri yıpratıcı olabilmektedir (Hazan & Shaver, 1987). Dolayısıyla kaygılı veya kaçınan bağlanma yaşayan bireylerin evlilik öncesi ilişkilerinde evlilik rollerine ilişkin kaygı yaşaması literatür (Butzer & Campbell, 2008; Kestir, 2021; MacLean, 2001) ile örtüşmektedir. Ayrıca Bowlby (2012) bakım veren ile kurulan bağlanmanın arkadaşlık ve romantik ilişkileri şekillendirdiğini ileri sürmesi araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Güvenli bağlanan bireylerin kabul edilmeye yönelik düşüncelerinin hâkimliği ve onların uyumlu etkileşimler kurabilmesi (Bretherton & Munholland, 1999) bireylerin kendilerini evliliğe hazır görmelerine katkı sunacağından evliliğe ilişkin kaygıları azaltıcı işlev görebilir. Güvenli bağlanma yaşayan bireylerin, etrafındaki insanlar ile bağ oluşturma, mevcut ilişkisini sürdürme noktasında sorun yaşamadıkları ve rahatsızlık hissine kapılmadıkları bilinmektedir (Zvelc, 2007). Bu bilgiler güvenli bağlanma yaşayan bekâr bireylerde evlilik kaygısının düşük olmasını açıklamaktadır. Bununla birlikte güvenli bağlanan bireylerin kaygılı bağlananlara göre daha az kaçınma davranışı sergilemesi araştırma

sonucunu doğrulamaktadır (Eng et al., 2001). Evli olmayan bireylerin evlilik yaşantısına dair öğrenmeleri kendisine model aldığı kişilerin evlilik ilişkileri ve o kişilerin evliliğe ilişkin düşüncelerine dayanır (Çelik & Erkilet, 2019). Dolayısıyla kaygılı eşlerin daha fazla çatışma yaşaması, daha az evlilik desteği göstermesi ve kaçınan partnerlerin eşleri ile daha az etkileşime girmesi (Gallo & Smith, 2001) evli olmayan bireylerin evliliğe ilişkin kaygılarının kaynağı olarak görülebilir. Bu bilgiler ışığında evli olmayan bireyin sahip olduğu bağlanma stilli onun evliliğe yaklaşımını, evliliğe yönelik endişelerini, eş seçimini ve evlilikten beklentilerini etkilediği söylenebilir. Evlilik kaygısı evlilik kararının verilmesini, devamında evlilikte alınan doyumunu olumsuz etkilemekte ve problemlere sebep olabilmektedir (Ali vd., 2020). Buradan hareketle çalışmanın; evlilik kaygısının gelişimi, kaygının devam etmesi ile ilişkili psikolojik mekanizmaların anlaşılması ve evlilik kaygısına yönelik erken müdahale/önleme çalışmalarının geliştirilmesi açısından fırsat sunacağı değerlendirilmiştir.

Çalışmanın diğer bir amacı ise cinsiyet, yaş, ekonomik gelir, eğitim düzeyi, mevcut romantik ilişki durumu, ikamet edilen yerleşim yeri ve anne/baba tutumları gibi sosyo-demografik değişkenler ile araştırma değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırma değişkenlerinden evlilik kaygısı odağa alındığında; evlilik kaygısı cinsiyete ve mevcut romantik durumuna göre farklılaşırken yaş, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, ikamet edilen yerleşim yeri ve anne/baba tutumlarına göre farklılaşmamaktadır. Araştırmaya göre kadınların erkeklere oranla evlilik kaygısını daha yüksek olduğu ve kadınlar genellikle kaygılı bağlanma stilline sahipken erkeklerin ise çoğunlukla kaçınan bağlanma stilline sahip oldukları tespit edilmiştir. Alan yazındaki çalışmalar incelediğinde araştırma sonucuyla paralellik gösteren çalışmalar olmakla birlikte farklı sonuçlar ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin Sezer (2019) kadınların evlilik kaygısının erkeklere göre daha fazla olduğu ileri sürerken Kestir (2021) evlilik kaygısının cinsiyete göre farklılaşmadığı belirtmektedir. Diğer taraftan ilişkisi olmayan kadınların daha fazla evlilik kaygısı yaşadığına dair literatür bulguları (Kestir, 2021; Schimmenti & Bifulco, 2015) araştırma sonucunu desteklemektedir. Yine evlilik kaygısının kadınlarda daha yüksek çıkması bu araştırmanın örneklemini ile ilişkili olabilir. Örneğin kadınların daha fazla kaygılı bağlanma yaşadığı görülmekte, dolayısıyla kadınların evlilik kaygısının yüksekliği buna bağlanabilir. Erkeklerin ise daha çok kaçınan bağlanma yaşadıklarına literatür ile uyumluluk göstermektedir (Karlıoğlu & Parlar, 2020; Koser & Barut, 2020). Kaçınan bağlanma yaşayan kişilerin evliliğe yönelik olumsuz değerlendirme eğilimlerinin olması (örn. kimseye güvenilmez), romantik ilişkiden ve evlilikten kaçınmalarına sebep olabilir (Kirkpatrick & Davis, 1994). Aynı zamanda kaçınan bağlanan bireyler romantik partnerlerine güvenmeyeceği için duygusal ilişkilerden uzak durabilir (Mikulincer & Shaver, 2012). Dolayısıyla bu çalışmada ortaya konan; erkeklerin romantik ilişkilerinin azlığı erkeklerdeki kaçınan bağlanmanın yüksekliğiyle açıklanabilir. Tüm bunlar romantik ilişkisi olan bireylerin kendisine ve çevresine karşı olumlu tutum geliştirebildiği takdirde evlilik kaygısını azaltabileceğini göstermektedir.

Araştırmanın diğer sosyo-demografik değişkenleri olan yaş (ergen, genç, orta ve ileri yetişkin, yaşlılık) eğitim durumu, gelir düzeyi, en uzun süre yaşanan yer (köy/ kasaba, ilçe, il) ve algılanan anne/baba tutumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı anlaşılmaktadır. Evli olmayan bireylerde yaş değişkeninin evlilik kaygısı üzerine anlamlı bir etki oluşturmadığı görülür. Fakat evli bireyler arasında kaygının yaşa

göre farklılaştığına yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin evli bireylerde yapılan çalışmalarda kaygı yaşa göre farklılaşırken (Fidanoğlu, 2006) evli olmayan bireylerde yaşa göre evlilik kaygısının farklılaşmadığı görülür (Güler, 2021; Kestir, 2021; Sezer, 2019). Bu durum bu araştırmanın yaş değişkeninde görülen sınırlılığına bağlanabilir. Çünkü katılımcıların yaş aralığı geniş olsa da yaş grupları arası farklılık oldukça fazladır. Örn. orta yetişkin katılımcıların düzeyi %8 iken %63.3'ü genç yetişkindir. Buradan hareketle yaş değişkeninin evli olmayan bireylerde evlilik kaygısı üzerinde etkisini görebilmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Evli olmayan bireylerin aldıkları eğitim seviyesinin (İlköğretim, lise, lisans) ve gelir durumunun evlilik kaygısı üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı belirlenmiştir. Diğer taraftan eğitim durumu ve gelir düzeyinin evli bireylerle yapılan çalışmalarda bireyin yaşadığı evlilik kaygısı üzerinde etkili olduğu (Süzer & Yıldız, 2005) gözlenirken bekâr bireylerde evlilik kaygısını etkilemediği (Payat & Öksüz, 2022) görülür. Yine bazı evlilik rol beklentilerinin (geleneksel, eşitlikçi) demografik (gelir ve eğitim düzeyi) değişkenler ile ilişkili olmadığı ileri sürülmektedir (Tosun & Yazıcı 2021) . Bekâr bireylerde evlilik kaygısının eğitim seviyesine göre farklılaşmaması araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunun üniversite mezunu, sadece %8'inin ilköğretim mezunu olması nedeniyle oluşan gruplar arası farklılığı yarattığı istatistiksel sınırlılığa bağlanabilir.

Evlilik kaygısı ve en uzun süre yaşanan yer arasında literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Evlilik tutumu temelinde yapılan çalışmalara bakıldığında evlilik tutumu ve evlilik beklentisi ile çocukluğun geçtiği yer arasında ilişki olmadığı (Kamaç, 2021) görülmektedir. Yaşanılan bölgeler üzerinden flört kaygısına bakılan çalışmada Doğu Anadolu bölgesindeki illerde yaşayanların diğer bölgelere göre flört kaygısının daha fazla olduğu anlaşılmaktadır (Çiftçi & Gülaçtı, 2019). Ayrıca kültürel yapı (toplumsal cinsiyet algıları, inanç evlilik algısı) farklı türde romantik ilişki yaşanmasına neden olduğu ileri sürülmektedir (Bayhan & Işıtan, 2010). Evlilik kaygısının yerleşim yerine göre farklılaşmaması sonucu, katılımcıların büyük çoğunluğunu üniversite öğrencileri oluşturmasıyla ilişkili olduğu değerlendirilmektedir. Çünkü araştırma grubunun önemli bir kısmını oluşturan üniversite mezunları, üniversitelerin genellikle merkezleri yerleşim yerlerinde kurulması nedeniyle yaşamının önemli bir dönemini şehir merkezlerinde geçirirler. Böylece bireylerin eğitim-öğretim süreçlerinde farklı kültürel öğeleri tanıma imkânı bulur ve çoğunlukla farklı kültürel öğeleri içselleştirirler (Karaman, 2005). Bu süreç ise benzer kültürel normların benimsenmesini sağlayabilir. Yine yerleşim birimleri bireyin yaşantısını genel olarak etkilese de toplumsal düzende gözlenen hızlı ve köklü değişimler (küreselleşme) bireylerin yaşamını yerleşim yerinden bağımsız da etkileyebilir. Dolayısıyla yerleşim yerine göre evlilik kaygısının farklılaşmaması durumu, üniversite öğrencilerin benzer kültürel normları içselleştirmesine bağlanabilir.

Son olarak araştırma kapsamında evlilik kaygısı ve anne/baba tutumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Fakat alan yazında araştırma bulgusunu desteklemeyen sonuçların olduğu görülmektedir. Örneğin anne baba tutumunun evlilik kaygısı (Kestir, 2021), eş seçime stratejileri ve evlilik tutumuyla ilişkili olduğu (Doğru, 2017) belirlenmiştir. Yine baskıcı/otoriter ile demokratik ebeveyn tutumunun flört kaygısını yordarken kararsız, ilgisiz tutumların yordamadığı görülür (Çiftçi &

Gülaçtı, 2019). Evlilik kaygısı ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkinin anlaşılması adına yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Bekâr bireylerde evlilik kaygısının ebeveyn tutumu üzerine daha kapsamlı çalışmalar yapılması evlilik kaygısının anlaşılabilirliğinin sağlanması noktasında önemli olabilir.

Bireylerin evlilik öncesi dönemde evlilik süreçlerine ilişkin yaşadıkları kaygı onların evlilik yapma ihtimallerinin azalmasına neden olabilir. Evlilik kaygısının azalması evlilikten alınacak doyumunu artırabilir (Bayrami et al., 2011; Saraç, 2021; Scott & Cordova, 2002), bağlanma yaşantıları ise romantik partner ile kurulan ilişki kalitesini ve duygu düzenlenme becerileri belirleyebilir (Babahanoğlu, 2021; Manning et al., 2017; Nielsen et al., 2017). Evlilik öncesi süreçte evlilik kaygısı ve ilişki tarzlarının belirleyen bağlanma stilleri gibi değişkenlerin dikkate alınması sağlıklı evlilik ilişkileri ve ilişkilerden duyulan doyum artırma bağlamında önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışma sonuçlarının özellikle evlilik öncesi dönemdeki bireylerle çalışan uzmanlara kaynaklı edeceği değerlendirilmektedir. Yine yaş, yerleşim yeri eğitim düzeyinin yarattığı sınırlılık yaş gruplarının, yerleşim yeri ve eğitim durumlarının çeşitlendirilerek evlilik kararını ve ilişkisini etkileyebilecek bazı ilişkisel faktörlerin araştırılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazar Katkıları

Çalışmaya 1. Yazar %50, 2. Yazar % 50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

"Evlilik Kaygısında Bağlanma Stillerinin Yordayıcılığı" başlıklı makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Açık, Ö. (2008). *Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=khYcyWKTG-b3zpAkmNqIMA&no=TINNdkLcaK8PQ3LEVxcREg>
- Adak, N. (2016). Evlilik veya evlilik dışı birlikte yaşama: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sosyoloji Dergisi*, Armağan Sayısı, 23-40.
- Aksoy, N. E. (2019). *Evli kadınların evlilik doyumları, romantik kıskançlık durumları ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ali, P. A., McGarry, J., & Maqsood, A. (2020). Spousal role expectations and marital conflict: Perspectives of men and women. *Journal of Interpersonal Violence*, 1-27. <https://doi.org/10.1177/0886260520966667>
- Babahanoğlu, R. (2021). Gençlerin bağlanma stilleri ile eş seçimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, (17), 98-118.

- Bakhshandeh, M., Sedrposhan, N., & Zarei, H. (2015). The effectiveness of cognitive-behavioral group counseling to reduce anxiety, marriage; Single people have to be married in Esfahan City (2013-2014). *Journal of Social Sciences and Humanities Research*, 3(01), 11-15. <https://doi.org/10.24200/jsshr.vol3iss01pp11-15>
- Barker, C., Pistrang, N., & Elliott, R. (2002). *Research methods in clinical psychology* (2nd ed.). Chichester: John Willey and Sons.
- Baştürk, S.(2014). Ölçme araçlarının taşınması gereken nitelikler. S. Baştürk (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (s. 21-54) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bayhan, P., & Işıtan, A. G. S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: Akran ve romantik ilişkilere genel bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(20), 33-44.
- Bayrami, M. Heshmati, R. Karami, R. (2011). Anxiety: Trait/Sate, sensation seeking and marital satisfaction in married women. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30 765-770. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10.149>
- Beyoğlu, F. ve Abdullah İ. (2013). İnönü Evlilik Tutum Ölçeği; Geçerlilik ve güvenirlilik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15, 397-415. <https://doi.org/10.12984/eed.79063>
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma* (1.Baskı). (T.V. Soylu, Çev.). Pinhan Yayıncılık. (Orjinal yayın tarihi, 1969).
- Bretherton, I., & Munholland, K. A. (1999). Internal working models in Attachment Relationships: An construct revised. In J. Cassidy, & P. R. Shaver (Ed.), *Handbook of attachment: Theory, Research, and clinical applications* (pp. 89-111). The Guilford Press.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik* (1.Baskı). (İ.D. Erguvan Sarıoğlu, Çev.). Kaknüs Yayıncılık. (Orijinal basım tarihi, 2006).
- Buther J. N., Mineka S. & Hoolry J.M. (2013). *Anormal Psikoloji* (1.Baskı). (O. Gündüz, Çev.). Kaknüs Yayıncılık (Orijinal yayın tarihi, 2011).
- Butzer, B., & Campbell, L. (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal Relationships*, 15(1), 141-154. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2007.00189.x>
- Carleton, R. N. (2012). The intolerance of uncertainty construct in the context of anxiety disorders: Theoretical and practical perspectives. *Expert Review of Neurotherapeutics*, 12(8), 937-947. <https://doi.org/10.1586/ern.12.82>
- Cooper, J. B., Meyer, D. D., & Paul, R. H. (2008). Marriage and early life stressors as correlates for depression and anxiety: Implications for counselors. *Compelling counseling interventions: Celebrating VISTAS'fifth anniversary*, 49-58.
- Çelik, E. ve Erkilet, G . (2019). Evlilik Kaygısı Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlilik çalışması. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 47-57.
- Çiftci, Z., & Gülaçtı, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1282-1309. <https://doi.org/10.26466/opus.553036>

- Çölgeçen, Y. ve Çölgeçen, H.(2020). Covid-19 pandemisine bağlı yaşanan kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi: Türkiye örneği. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 261-275.
- Eng, W., Heimberg, R. G., Hart, T. A., Schneier, F. R., & Liebowitz, M. R. (2001). Attachment in individuals with social anxiety disorder: The relationship among adult attachment styles, social anxiety, and depression. *Emotion*, 1(4), 365–380. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/1528-3542.1.4.365>
- Erden, A.D. (2016). *Kendini izleme tarzı yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve algılanan eş davranışlarının evlilik doyumunu üzerine etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erdoğan-Taycan, S. ve Çekip-Kuruoğlu, A. (2014). Evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve miraç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(1), 9-18.
- Erzen, E. (2016). Three dimensional attachment style scale. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 17(3), 01-21. doi: 10.17679/iuefd.17323631
- Feeney, J. A. (1994). Attachment style, communication patterns, and satisfaction across the life cycle of marriage. *Personal Relationships*, 1(4), 333-348. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1994.tb00069.x>
- Fidanoğlu, O. (2006). Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki. [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=EH4bh7-hNEj5N_JFydoQ1A&no=I3xtp3kScggQAhpI4w4NkQ
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using IBM SPSS* (2nd ed.). Sage Publications.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N.E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). International Edition.
- Gallo, L. C., & Smith, T. W. (2001). Attachment style in marriage: Adjustment and responses to interaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(2), 263-289. <https://doi.org/10.1177/0265407501182006>
- Gül, G. (2019). *Aile ve evlilik kurumu*. Haluk Yavuzer (Ed.), *Evlilik Okulu* (s. 20-28) içinde. Remzi Kitapevi.
- Güler, K. (2021). *Evli olamayan bireylerin evlilik kaygısı ile evliliğe yükledikleri anlam ve evlilik beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Kent Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Hair, J. F. Jr., Black, W. C., Babin, B.J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice-Hall International Inc.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. doi: 10.1037/0022-3514.52.3.51
- Hünler, O.S. ve Gençöz, T.(2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumunu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.

- Kamaç, Z. (2021). Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin evlilik tutumlarıyla ve beklentileriyle ilişkisi. [Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Karaman, K. (2005). Değişme, kuşaklar arası ilişkiler ve örf, âdetler. *Halk Kültüründe Değişim Uluslararası Sempozyumu Bildirileri* (267-280), Motif Vakfı Yayınları,
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırmalar yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karaşar, B. (2014). Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1) , 27-49.
- Karlıoğlu, B., & Parlar, H. (2020). Evli bireylerde bağlanma stillerinin depresyon üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(3), 180-187.
- Kaya-Balkan, İ. (2009). *Bağlanma stillerinin evlilik ilişkisi üzerindeki etkisi*. [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kestir, K.(2021). *Evlilik kaygısının yordayıcısı olarak beden algısı, cinsel benlik şeması ve ana-babaya bağlanma stilleri*. [Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi]. Son Erişim Tarihi: 4 Ağustos 2022, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kiani Chelmarı, A., Shahbazi, N., Hasanzade, A., & Jamshidian Naeini, Y. (2021). Predicting marital adjustment, satisfaction and psychological distress (depression and Anxiety) based on perception of parents marriage and attachment styles in married women. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ)*, 10(6), 1-10.
- Kirkpatrick, L. A., & Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: A longitudinal analysis. *Journal of personality and social Psychology*, 66(3), 502-512. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.66.3.502>
- Koser, İ. E., & Barut, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri ilişkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(23), 1765-1789. <https://doi.org/10.26466/opus.622867>
- Küçükşille, E. (2010). Çoklu doğrusal regresyon modeli. Ş. Kalaycı (Ed), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (s. 257-269) içinde. Asil Yayın Dağıtım.
- MacLean, A. P. (2001). Attachment in marriage: Predicting marital satisfaction from partner matching using a three-group typology of adult attachment style. [Purdue University]. Son Erişim Tarihi: 10 Temmuz 2022, <https://www.proquest.com/openview/>
- Malhotra, N., Hall, J., Shaw, M., & Oppenheim, P. (2006). *Marketing research: An applied orientation* (3rd ed.). Pearson Education Australia.
- Manning, R. P., Dickson, J. M., Palmier-Claus, J., Cunliffe, A., & Taylor, P. J. (2017). A systematic review of adult attachment and social anxiety. *Journal of affective disorders*, 211, 44-59. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.12.020>
- Meyer, D., & Paul, R. (2011). A cross-national examination of marriage and early life stressors as correlates of depression, anxiety, and stress. *The Family Journal*, 19(3), 274-280. <https://doi.org/10.1177/1066480711406678>

- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2012). Attachment theory expanded: A behavioral systems approach. In K. Deaux & M. Snyder (Ed.), *The Oxford handbook of personality and social psychology* (pp. 467–492). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195398991.013.0019>
- Nielsen, S. K. K., Lønfeldt, N., Wolitzky-Taylor, K. B., Hageman, I., Vangkilde, S., & Daniel, S. I. F. (2017). Adult attachment style and anxiety—The mediating role of emotion regulation. *Journal of Affective Disorders*, 218, 253-259. DOI: 10.1016/j.jad.2017.04.047
- Nunnally, J. C. (1978). An overview of psychological measurement. *Clinical diagnosis of mental disorders*, 97-146. DOI: 10.1007/978-1-4684-2490-4_4
- Örgün, K., S.(2000). *Anne baba tutumları ile 8. sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlıkları arasındaki ilişki*. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Son Erişim Tarihi: 05 Ağustos 2022, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özabacı, G. (2019). Evlilik öncesi ilişkiler. Haluk Yavuzer (Ed.) , *Evlilik okulu* (s. 48-28) içinde. Ramiz Kitapevi.
- Özgül, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. PDREM Yayınları.
- Özkan Bardakçı, M. (2021). Kariyer kaygısının aile kurumuna ve evlilik kararına etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(42), 5610-5630. <https://doi.org/10.26466/opus.920663>
- Pallant, J. (2020). *Spss Survival Manual: A step by step guide to data analysis using IBM SPSS* (7th ed.). Routledge.
- Payat, Ş., & Öksüz, Y.(2022). Genç yetişkinlik çağındaki bireylerin evlilik kaygısı ile mutluluk korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 621-642.
- Pınar, G. (2010).Üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakış açıları. *Aile ve Toplum Eğitim- Kültür ve Araştırma Dergisi*, 10(4), 49-60.
- Ravitz, P., Maunder, R., Hunter, J., Sthankiya, B., & Lancee, W. (2010). Adult attachment measures: A 25-year review. *Journal of psychosomatic research*, 69(4), 419-432. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2009.08.006>
- Raymo, J. M., Uchikoshi, F., & Yoda, S. (2021). Marriage intentions, desires, and pathways to later and less marriage in Japan. *Demographic Research*, 44(3), 67-98. <https://doi.org/10.4054/2Fdemres.2021.44.3>
- Santrock, J.W. (1997). *Lifespan development* (6th ed.). Brown & Benchmark Publishers.
- Saraç, E.(2021). Evli bireylerde cinsel tutum ve bağlanma stillerinin evlilik doyumuna etkisinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Schimmenti, A., Bifulco, A. (2015) Linking lack of care in childhood to anxiety disorders in emerging adulthood: the role of attachment styles. *Child Adolescent Mental Health* ,20(1), 8-41. <https://doi.org/10.1111/camh.12051>

- Scott, R. L., & Cordova, J. V. (2002). The influence of adult attachment styles on the association between marital adjustment and depressive symptoms. *Journal of Family Psychology*, 16(2), 199–208. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.16.2.199>
- Sezer, S. (2019). *Evli olmayan bireylerde evlilik kaygısı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve umutsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Shams, Z. (2018). The relationship between personality traits and situational anxiety about marriage in young people at the age of marriage. *Global Journal of Guidance and Counseling in Schools: Current Perspectives*, 8(2), 86-91. <https://doi.org/10.18844/gjgc.v8i2.3583>
- Süzer, F. ve Yıldız, A. (2005). Evlenmek üzere olan çiftlerin kaygı durumu ve danışmanlık gereksinimi. *Zonguldak Sağlık Yüksekokulu Sağlık Eğitim Araştırma Derg.*, 1(2), 24-33.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Allyn & Bacon.
- Tosun, C. & Yazıcı, H. (2021). Algılanan ebeveyn ilişki tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik rol beklentileri üzerindeki etkisi: geleneksel mi, eşitlikçi mi?. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 173-188. <https://doi.org/10.33417/tsh.781374>
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2020). Evlenme ve boşanma istatistikleri. Son Erişim Tarihi: 30.10.2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211>
- Žvelc, G. (2007). Razvoj integrativnega modela diadnih odnosov: Doktorska disertacija [Doctoral Dissertation,. University Of Ljubljana]. Son Erişim Tarihi: 10 Eylül 2022. http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2010_2/zvelc.pdf

Extended Abstract

In almost all societies, individuals take part in the ritual of marriage. However, marriage plans for meeting different expectations and needs such as overcoming loneliness, having children, sexual satisfaction, or increasing the level of welfare may bring along several problems (Hünler & Gençöz, 2003). For example, the change in the social environment after marriage, the obligation to start new relationships, responsibilities such as organizing these relationships, and negative marital experiences can lead to the experience of anxiety (Adak, 2016). Likewise, anxiety can be observed in single individuals contemplating marriage who encounter the negative marital experiences of others (Beyoğlu & Abdullah, 2014; Shams 2018). The decline in the number of married couples and the increase in the age of marriage (Turkish Statistical Institute, 2020) are associated with problems experienced before marriage. The opinion that anxiety may delay decisions related to marriage (Özkan-Bardakçı, 2021) make this research important.

Anxiety is expressed as bodily sensations (heart palpitations, sweating, etc.), feelings of being overwhelmed, avoidance, and defensive cognitions (I am inadequate/failure) towards events, uncertainties, and plans (Burger, 2006; Buther et al., 2013). Marital anxiety can be defined as worry related to mentions of marriage plans or issues, negative attitudes towards marriage rituals, avoidance behaviors (Çelik & Erkilet, 2019), or feelings of ambivalence (Carleton, 2012). In many studies, marital anxiety is associated with early life stressors (Cooper et al., 2008; Meyer & Paul, 2011). For example, it is seen that early experiences are important in shaping attachment styles and affect the approach to marriage (Erdoğan et al., 2014; Hazan & Shaver, 1987; Pinar, 2010).

Attachment styles are the strong emotional bonds that individuals develop towards their caregivers (parents) and are observed in three different forms (secure, anxious, and avoidant). Attachment styles, which are a reflection of the relationship between parent and child, shape romantic relationships in adulthood (Bowlby, 2012; Hazan & Shaver, 1987). For example, securely attached people do not experience fear of intimacy and abandonment in adulthood and find their partner and themselves worthy of love. Adults with anxious attachment fear abandonment and doubt whether they are worth loving. Adults with avoidant attachment avoid intimacy and self-disclosure with their partners (Hazan & Shaver, 1987). Therefore, it is necessary to look for the source of possible marital anxiety experienced by single individuals in the attachment styles of the person.

Marriage anxiety is limited to studies on irrational beliefs in romantic relationships, hopelessness (Sezer, 2019), meanings that individuals attribute to marriage, marital expectations (Güler, 2021), marital satisfaction (Kiani Chelmari et al., 2021), and marital adjustment (Gallo & Smith, 2001). Of note is the fact that no research examining attachment styles and marital anxiety together has been found. Therefore, the predictiveness of attachment styles in marital anxiety was examined in this study.

Correlational and causal comparison methods from quantitative research designs were used in the study. A total of 412 people over the age of 18 ($F=59.2\%$; $M=40.8\%$; mean age = 25.07 ± 4.92) were surveyed with the convenience sampling method. The research data were collected through a personal information form containing a selection of socio-demographic data of the participants, the Marital Anxiety Scale (Çelik & Erkilet, 2019), and the Three-Dimensional Attachment Styles Scale (Erzen, 2016). The obtained data were analyzed with the SPSS 26.0 package program, and using descriptive statistics, PPMCC, independent t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

First, the relationships between marital anxiety and attachment styles were examined through correlation analysis. A moderate positive relationship between marital anxiety and anxious attachment ($r=.49$, $p<.01$) and a low positive relationship between marital anxiety and avoidant attachment ($r=.26$, $p<.01$) were observed. On the other hand, a low level ($r=-.12$, $p<.01$) significant negative relationship was found between marital anxiety and secure attachment style. Multiple regression analysis was performed to determine the level of attachment styles explaining marital anxiety. It was observed that the model established to explain marital anxiety was significant ($F(1,408)= 109.18$, $p<.01$) and the independent variables of anxious, avoidant, and secure attachment made a significant contribution to the model. According to the regression model, the power of the predictor variables to explain marital anxiety was found to be 26% ($R=.51$; $R^2=.26$; $p<.05$).

Gender differences were seen in marital anxiety ($t=3.56$, $p<.05$, $d=.36$) and secure attachment ($t=2.81$, $p<.01$, $d=.35$), avoidant attachment ($t=-.12$, $p<.01$, $d=-.44$) and anxious attachment ($t=3.14$, $p<.05$, $d=.32$) styles. Analyses revealed that women experienced higher levels of marital anxiety than men. It was also observed that men exhibited more avoidant attachment styles, whereas women were more likely to have secure and anxious attachment styles.

Marital anxiety also differed based on the current romantic relationship status of participants ($t=2.81$, $p<.05$, $d=.30$). Where no differences were seen in the secure and avoidant attachment styles, those with anxious attachment differed according to romantic relationship status ($t=3.76$, $p<.05$, $d=.38$). Furthermore, ANOVA results showed that there were no significant changes between the groups by age, income level, educational level, place of residence, and mother/father attitudes.

The results of this research show that attachment styles can predict marital anxiety. According to this predictive relationship, anxiously attached individuals experience more marital anxiety than avoidantly attached individuals, while marital anxiety decreases as the secure attachment level of securely attached individuals

increases. People who see themselves as unloved (anxious attachment) and others as unreliable (avoidant attachment) (Ravitz, et al., 2010) may have difficulty in making a marriage decision due to the anxiety they experience. This situation negatively affects marital satisfaction and may cause various problems such as ambivalence (Ali et al., 2020). Consideration of variables such as marital anxiety and attachment styles that affect relationship styles in the pre-marital process is important in the context of healthy marital relationships and increasing satisfaction with relationships. In this regard, it is believed that the study results will be a resource for experts working with individuals in the premarital period (at the point of understanding the causes of anxiety and the delayed marriage decision). Therefore, although this study did have some limitations, it is still anticipated that it will contribute to the development of studies aimed at preventing marital anxiety.

